

SIMON KUNTA

SIMOJOEN YLEISKAAVAN LUONTOSELVITYS

Raportti
Päivitetty 22.1.2019

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
1 JOHDANTO	3
2 KAAVA-ALUE JA INVENTOINTIMENETELMÄT	4
2.1 Kaava-alueen sijainti ja kuvaus	4
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	5
3 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	6
3.1 Kasvillisuusalue	6
3.2 Simojokivarren luonnonolojen yleiskuvaus	6
3.3 Arvokkaat luontokohteet ja lajisto.....	14
3.3.1 Kansallisten lakien mukaiset ja muut arvokkaat luontokohteet	14
3.3.2 Uhanalainen ja alueellisesti merkittävä kasvilajisto	23
4 LINNUSTO.....	25
4.1 Alueen linnuston yleispiirteet.....	25
4.1.1 Suojelullisesti arvokas lajisto ja linnustollisesti arvokkaat alueet.....	25
5 MUU ELÄIMISTÖ	27
5.1 Tavanomainen lajisto	27
5.2 EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit.....	27
5.2.1 Yleistä	27
5.2.2 Alueen direktiivilajisto	27
6 KIRJALLISUUS	28

LIITTEET

Liite 1. Kaava-alueen luontokohteet

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 5/2018
Suojelualuerajaukset © SYKE:n avoin tieto 5/2018

Valokuvat © FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy (Minna Takalo, Marja Nuottajärvi).

1 JOHDANTO

Tämä työ on Simon kunnan Simojoen yleiskaavoitusta palveleva luontoarvojen selvitys.

Yleiskaava laaditaan Simojoen Simon kunnan alueen ranta-alueille ja kaavalla ratkaistaan ranta-alueille sijoittuvan loma-asumisen ja vakituisen asumisen määrä ja sijoittuminen. Luontoselvitykset on kohdistettu koko kaava-alueelle.

Luontoselvitysten tavoitteena on paikantaa arvokkaat kohteet, kuten luontotyypit, jotka ovat joko lainsäädännöllä määriteltyjä tai muutoin alueellisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta edustavia kohteita tai arvokkaan lajiston elinympäristöjä. Muut alueen ympäristöolosuhteet, kuten pohjavesialueet sekä maa- ja kallioperätiedot on esitetty kaavaselostuksessa.

Luontoselvitys eli alueen luonnon yleis- ja erityispiirteet on esitetty tässä raportissa ja maankäytön muutoksesta aiheutuvia vaikutuksia todetuille luontoarvoille on arvioitu erikseen kaavaselostuksessa. Koko kaava-alueelle sijoittuu Natura-alueisiin lukeutuva Simojoki (FI1301613), jonka suojeluperusteille aiheutuvia vaikutuksia on arvioitu erikseen kaavaselostuksessa.

Luontoselvityksen maastotöistä ja sen raportoinnista ovat vastanneet FM biologit Minna Takalo ja Marja Nuottajärvi FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä.

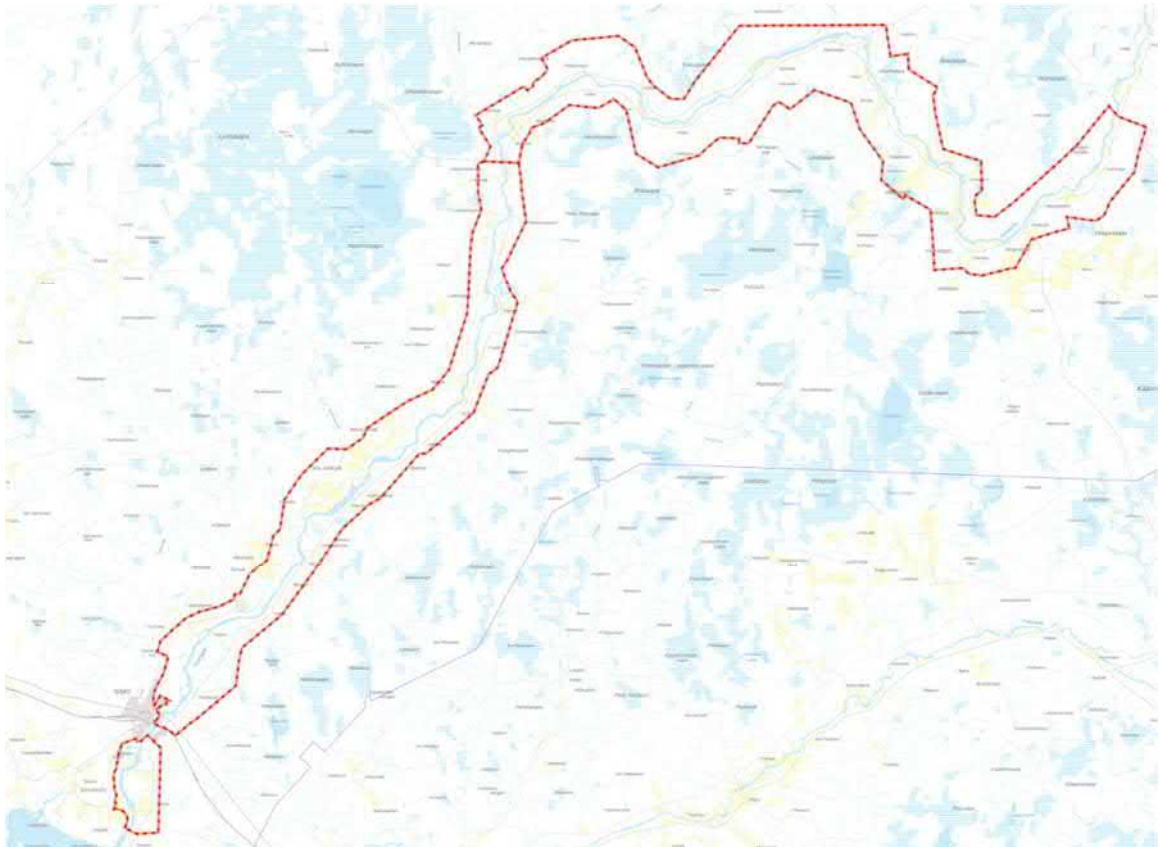

2 KAAVA-ALUE JA INVENTOINTIMENETELMÄT

2.1 Kaava-alueen sijainti ja kuvaus

Kaava-alue sisältää Simojokivarren jokisuulta Simon ja Ranuan kuntien rajalle. Kaavoitukseen sisällytetään jokivarren alueet, jotka sijoittuvat joen ja jokivartta kulkevien teiden väliin sisältäen lisäksi teiden toisella puolella olevat rakennusalueet ja Simojokeen laskevien jokien lähi-alueet.

Kaava-alueeseen sisältyy jokivarren yläosassa asumatonta metsätalousaluetta. Kyläasutusta sijoittuu yläjuoksullakin joen eteläpuolelle. Tainniemestä alaspäin joen molemmin sijoittuu tiestö melko lähelle, joten myös asutusta on harvakseltaan pitkin jokivartta. Kaavoituksessa joki on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen. Pohjoisin on osa-alue kolme, joka ylittää Alaniemessä Sompujärventien sillalle. Osa-alue kaksi sijoittuu joen keskiosaan ja ulottuu Alaniemestä keskustaajaman alueelle. Osa-alue yksi on joen alin osa keskustaajaman kaava-alueesta jokisuulle saakka.

Kuva 1. Yleiskaava-alueen sijoittuminen Simon kunnan alueella.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kaava-alueen luonnonolojen selvittämisen tavoitteena on paikantaa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet sekä alueella mahdollisesti esiintyvä arvokas lajisto, jotta nämä voidaan huomioida maankäytönsuunnittelussa.

Luontoselvityksessä on kuvailtu alueen luonnon yleispiirteet ja paikannettu hankealueen luonnon kannalta arvokkaat kohteet, jotka ovat joko lainsäädännöllä määriteltyjä tai muutoin alueellisesti edustavia kohteita, arvokkaita luontotyyppisiä tai uhanalaisen, EU:n luonto- ja/tai litudirektiiveissä mainitun tai muutoin merkittävän kasvilajiston kasvupaikkoja tai eläinlajiston elinympäristöjä. Kaava-alueelle tai sen välittömään lähiympäristöön mahdollisesti sijoittuvat arvokkaat luontokohteet ja arvokkaan lajiston esiintymät on esitetty kartoilla (liite 1), kuvailtu pääpiirteissään (taulukko 1) sekä arvotettu valtakunnallisesti ja alueellisesta. Tästä arvotuksesta on määräytynyt luontokohteiden esittäminen kaavakartalla ja niiden kaavamääräys.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Simojoen ranta-alueiden kasvillisuutta ja luontotyyppisiä on inventoitu yhteensä 9 maastotyöpäivän ajan elokuun alussa 2018. Inventoinneissa tarkasteltiin kaava-alueelta metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, luonnonsuojelulain luontotyyppien määritelmän täyttäviä rantoja, luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen (Raunio ym. 2008) mukaisia arvokkaita luontotyyppisiä sekä mahdollisia arvokkaan lajiston kasvupaikkoja.

Linnusto ja direktiivilajisto

Koko kaava-alueen pesimälinnustoa on tarkasteltu pesimäkauden loppuvaiheessa havainnollisella alueen vesi- ja rantalinnustoa sekä rantametsien ja talousmetsien maalinnustoa alueen luontotyyppi-inventointien yhteydessä. Direktiivilajiston osalta on inventointien yhteydessä tarkasteltu lepäkoiden, saukon, liito-oravan ja viitasammakon elinympäristöpotentiaalia.

Muun eläimistön osalta tiedot alueen nisäkäslajistosta perustuvat pääosin yleistietoon nisäkäidemme levinneisyydestä sekä kaava-alueella toteutettujen luontoselvitysten aikana tehtyihin havaintoihin alueen eläimistöstä ja eri eläinlajeille potentiaalisista elinympäristöistä. Kaava-alueelta ei ole aiemmin laadittu kattavia luonto- tai linnustoselvityksiä. Maastotöiden lisäksi luontoselvityksen aineistona on hyödynnetty kaava-alueelta ja sen lähistöltä tiedossa oleva uhanalaisten lajien paikkatietoaineisto ympäristöhallinnon uhanalaisrekisteristä (tiedonanto, Hertta Eliölajit -tietokanta, Lapin ELY-keskus 7/2018).

3 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPI T

3.1 Kasvillisuusalue

Kaava-alue sijoittuu kasvillisuusvyöhykkeiden aluejaossa keskiboreaalisen vyöhykkeen Pohjanmaan (3a) ja Lapin kolmion (3c) vaihtumisvyöhykkeelle. Soiden osalta Simon alue lukeutuu Perä-Pohjanmaan aapasoiden alueelle (3d).

3.2 Simojokivarren luonnonolojen yleiskuvaus

Tässä kappaleessa on esitelty kaava-alueen kasvillisuuden yleiskuvaus, eli rantojen ja rantametsien kasvillisuustyytit ja niiden käsittelyaste sekä soiden olosuhteet. Erikseen on tarkasteltu lainsäädännöllä määriteltyjä ja huomioitavia tai muutoin paikallisesti arvokkaita luontokohteita kaava-alueelta.

Simojoki

Simojoki kuuluu vesistötyyppiin suuret humuspitoiset joet. Kokonaisuudessaan joki on osa Natura 2000 –verkostoa; Simojoki (FI1301613). Natura-alue rajautuu joen välittömään rantaviivaan, eikä rajauksiin juuri sisälly kivennäismaarantoja tulvarajan yläpuolella. Joessa olevat tulvasaaret ovat Natura –rajauksen sisäpuolella. Simojoki on suojeltu koskiensuojelulailla (MUU120042).

Simojoki saa alkunsa Ranuan puolella Simojärvestä. Yläjuoksulla Simojoen vesi on niukkaravin-teista ja luonnostaan humuspitoista eli lievästi ruskeavetistä. Veden humus- ja fosforipitoisuus kasvavat huomattavasti, jopa 2-3 kertaisesti, joen alajuoksulle, missä veden laatu vaihtelee vuodenajoittain melko voimakkaasti. Vesistöjen laadullisen yleisluokituksen mukaan Simojoki kuuluu kokonaisuudessaan luokkaan hyvä. Merkittävimmät kuormittajat Simojoen vesistöalueella ovat metsäojitukset, peltoviljely ja muu maatalous, jotka ovat painottuneet joen keski- ja alaosalle. Joen keski- ja alajuoksun sivuvesistöjen varsilla on myös melko runsaasti turvetuo-tantoalueita. Simojoen koskia on perattu uittotarkoituksissa pääosin 1950-luvulla. Kosket on sittemmin kunnostettu ja joelle on Lapin Ely-keskuksen laatima kunnostussuunnitelma, jonka tarkoitus on parantaa joen lohi- ja taimenkannan poikastuottoa.

Kuva 2. Lantonperän Kalliokoski vähävetisenä kesänä elokuussa 2018

Metsät

Kaava-alueen metsät ovat puustoltaan pääosin keski-ikäistä mäntyvaltaista kasvatusmetsää. Kasvupaikkatyypiltään kaava-alueen kivennäismaan metsät ovat pääosin variksenmarja-mustikkatyyppin (EMT) kuivahkoja kankaita tai puolukka-mustikkatyyppin (VMT) tuoreita kankaita. Lisäksi esiintyy mäntyvaltaisia turvekankaita ja –muuttumia, joilla rämevarvut vallitsevat. Tuoreen kankaan alavimmilla osilla esiintyy usein isovarpuista kangasta, jolla on pieniä soistumia siellä täällä.

Käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) lehtomaista kangasta esiintyy paikoin välittömässä rantavyöhykkeessä heti joen tulvarajan yläpuolella. Joen keskijuoksulla etenkin on kivennäismaalla havaittavissa matala vanha rantavalli, jonka alueella on lehtomaista kangasta, osin lehtoa, jonka puustoa on talousmetsänä käsiteltyä. Kaava-alueella kivennäismaan metsiä on ojitettu, joten alueet, joilla esiintyisi laajemmin lehdon ja lehtomaisen kankaan aluetta, ovat nykyisin olosuhteiltaan muuttuneita ja puustoltaan nuoria. Joen alajuoksulla on alavilla ranta-alueilla havaittavissa myös kotkansiipilehdon rippeitä, mutta puusto on hyvin nuorta, koivuvaltaista ja näillä alueilla on usein myös tiestöä, rakennuksia tai pellon laiteita. Pellot on luonnollisesti raivattu reheviin rantalehtoihin. Erityistä lehtoluontokohdetta kaava-alueelta ei ole rajattavissa, mutta pienialaisia kuruja, joissa esiintyy uoman alaosaltaan luonnontilainen, jokeen laskeva puro, on rajattu luontokohteeksi puronvarren lehtona. Nämä kohteet ovat kapeita, sisältäen vain uoman välittömän lähiympäristön. Usein purouomat ovat uurtaneet juoksunsa syvälle kangasmaahan alavilla alueilla. Alueen korvet ovat myös vahvasti ojitettuja. Luonnontilaista korpikuvioita sijoituu niin ikään pienten virtavesien varsille ja ne on huomioitu luontokohteina.

Kuva 3. Jokivarren alueen tyypillistä tuoreen kankaan kuusivaltaista metsää, jolla esiintyy pienialaisia soistumia.

Kuva 4. Mäntyvaltaiset kuivahkon kankaan talousmetsät ovat kaava-alueella yleisiä kivennäismaan metsiä.

Suot ja pienvedet

Kaava-alueelle sijoittuu vähän ojittamattomia soita. Osia laajemmista suoaltaista sijoittuu alueelle, kuten Jäkälälammen ympäristö ja jäkäläaapa, Viherinaapa, Simoskanaavan laiteita sekä pienialaisempia vähäpuustoisia soita. Suot alueella ovat tyypiltään karuja. Lapin kolmion kalkkialueen vaikutus ei näy Simojokivarren soilla, mutta kohta kaava-alueen pohjois- ja luoteispuolella esiintyy jo kalkkivaikutteisia lettoja ja lehtoja. Kaava-alueen suot ovat pääosin tyypiltään matalajänteistä rahkanevarämettä, isovarpuista rämettä tai pelkkää mätäspintaista rahkanevaa, jonka laiteiden ojitukset näkyvät kuivuutena. Luonnontilaiset tai sen kaltaiset suon osat rajattiin luontokohteiksi. Laajempia, puustoltaan ja vesitaloudeltaan edustavia korpikohteita ei kaava-alueelle sijoitu. Hyvin pienialaisia luonnontilaisen kaltaisia korpilaitteita on mm. Oritjärven luontokohteella, Oravaisen suon itäpuolella sekä Nikkilänjärven laiteilla. Kaikilla kaava-alueen luonnontilaisilla tai sen kaltaisilla soilla on merkityksensä mm. pesimälinnuston ja riistalajiston elinympäristön monipuolistajina.

Ojitettuja turvemaita alueelle sijoittuu paikoin runsaasti. Erityisesti joen keskijuoksulla mm. Tamminiityn alueella, Sarvisuolla, Rytisuolla ja Tammaojanlatvan suolla. Jokivarren rämeiset ja korpiset suot on aikoinaan kaikki ojitettu metsätaloustoimissa, ja tämä osaltaan vaikuttaa joen kuormitukseen alajuoksulla ja näkyy etenkin kevättulvan aikaan veden tummana värinä. Tuoreita kunnostusojituksia kaava-alueella sijoittuu yläjuoksulle. Kuluneen kesän tiekunnostuksen yhteydessä joen itäpuolella myös maantien ojia on kaivettu uudelleen auki ja ojia perattu kohti jokea.

Kaava-alueelle sijoittuu useita pieniä ja suurempia virtavesiä. Useat purouomat ovat lasku-uoman alaosaltaan luonnontilaisen kaltaisina rajattu luontokohteeksi. Simojokeen laskee myös useampi pieni joki, joiden uomat ovat luonnontilaisen kaltaisia ja rantametsät reheviä, lehtipuuvaltaisia ja lajistollisesti monipuolisia. Kaava-alueelle ei sijoitu lähteitä. Joen lähialueen lähteiset suot on aikoinaan ojitettu.

Kuva 5. Alueelle tyypillinen suo on niukkapuustoista tupasvillarahkarämettä. Kuvassa Simoskanaavan laiteita.

Kulttuuriympäristöt

Simojokivarren yläjuoksulla asutus on harvaa ja vain yksittäisiä taloja ja pieniä viljelyksestä poistuneita peltoja esiintyy. Taininiemen jälkeen asutus lisääntyy ja Alaniemessä esiintyy jo laajempia peltoalueita. Alaniemen alueella joessa on tulvasaaria ja alavia rantaniittyjä, joista osaa on lammaslaidunnettu. Joen entiset tulvaniityt ja –rannat ovat pensoittumassa umpeen siellä missä niitä ei ihmisen toimesta enää raivata ja niitetä. Ala-Jokikylän alueella on jokivarren edustavimmat, vielä käytössä olevat rantalaitumet, ja tällä alueella rajattiin perinnebiotooppien luontokohdetta.

Jokivarressa, etenkin yläjuoksulla joen pohjoispuolella, on useissa paikoissa nähtävillä vanhan metsälaidunnuksen piirteitä. Avoimia ja valoisia lehtomaisia rantametsiä, lahoppuustona pihlajaa ja koivua, metsävarpujen puutuminen ja vanhoja aitoja. Yläjuoksun kylien alueella on ketomaisia joutomaita, hylättyjä pihapiirejä ja pieniä luonnonniittytyyppisiä peltoja, joilla esiintyy monipuolinen luonnonniittyjen lajisto. Rantaan saakka hoidettujen pihojen avoimilla, kuivilla rantatörmillä esiintyy mm. Alaniemessä pulskaneilikkaa.

Kuva 6. Kulttuurivaikutteisilla alueilla esiintyy paikoin monipuolinen niittylajisto ja myös puutarhakarkulaisia rannassa, lehtomaitikka lukeutuu näihin.

Simojoen rantatyyppit

Simojoen rantatyyppijä ja rantojen luontotyyppijä tarkasteltiin inventointien aikana elokuun alussa, jolloin vesi oli joessa hyvin matalalla ja ranta-alueilla oli helppo kulkea kivikossa. Joessa on erityyppistä rantaviivaa. Suurin osa rannoista on Simojoella jonkin asteisesti jääeroosion ja tulvan avoimena pitämiä. Alavammilla rannoilla ja joen kapeilla kohdilla jäät pitävät pensaikon poissa. Entiset tulvaniityt ja niittysaaret, joita on aiemmin niitetty, ovat nykyisin umpeutumassa. Tällaisia kohteita on mm. Alaniemen pienillä saarilla Simoskanojan suulla sekä Ylisuvannon ranta-alueilla.

Suurin osa jokirannasta on jyrkkää tai puolijyrkkää kangasmaarantaa, jolloin aivan vesirajassa on kapea suursarojen ja kastikoiden muodostama rantakasvillisuuden vyöhyke, näiden joukossa vaihtelevasti niitty- ja lehtolajistoa. Näillä jokiosuuksilla rannan yläosassa on yleisimmin kuivahkon kankaan talousmetsiä. Rantaan saakka ulottuvia hakkuita tai nuoria taimikoita Simojoella ei havaittu.

Kuva 7. Jyrkkiä kangasmaarantoja Tainioensuun lähellä, joen yläjuoksulla.

Kuva 8. Kangasmaarantojen edustalla on kapea kastikka- ja saravyöhyke. Kuvassa Hanskankosken maisemia.

Jokiranta on joen keski- ja alajuoksulla loivapiirteisempää ja pensaattomat tulvaniityt leveämpiä. Alavammilla osin esiintyy korte- ja saraniittyä, ylempänä rannassa mukaan tulevat kastikat, ruokohelpi ja pajut. Tulvaniittyjen kasvillisuudessa esiintyvät rantatädyke, rantakukka, mesiangervo, paimenmatara, hoikkaängelmä ja terttualpi. Paikoin esiintyy tihkupintaisia rantoja, joiden kasvillisuudessa esiintyvät mm. vilukko, siniyökönlehti, kurjenjalka ja ylempänä ruohovartisten lisäksi ravinteisuutta suosiva siniheinä. Tällaisia rantoja on usein kohdassa, missä kangasmaa on jyrkempi ja harju tihkuu pohjavettä rantaan. Tihkupintaisilla rannoilla esiintyy myös lehtolajistoa ja kulleroa.

Ranta-alueiden luonnontila on muuttunut kyläalueiden rannassa, missä rantapellot, hoidetut mökkirannat ja siltarakenteet ovat muuttaneet rantojen olosuhteita. Laajimmat pensaikkoluhdat sijoittuvat usein jokeen laskevien pienten jokien tai ojien lasku-uomien lähialueelle. Simojoki on arvokas virkistyskalastusalue ja tämä näkyy tietyillä osin rantaniittyjen ja rantapensaikkojen tallattuina polkuina. Rannoille sijoittuu myös runsaasti kunnan ylläpitämiä laavuja.

Kuva 9. Kuvassa Ylisuvannon alavia rantoja ja hitaasti virtaava joki laajalla suvantoalueella.

Kuva 10. Sara- ja ruohovaltaisia rantaniittyjä Tolpparin alueella, asutuksen tuntumassa.

Kuva 11. Pajulan metsä- ja rantalaidunta Ala-Jokikylällä

Joenselän keskijuoksulle sijoittuu ainoat rantaan saakka laidunnetut rannat, joita karja pitää avoimena. Näillä kohteilla esiintyy potentiaalisesti ketolajistoa ja matalakasvuisten kasvupaikkojen lajistoa. Pajulan rantalaitumella todettiin kasvavan silmäruohoja ja vilukkoa. Metsälaitumen ja avoimen rantalaitumen alueella putkilokasvilajisto on monipuolista ja puusto sisältää iäkkäitä lehtipuita ja pötkelöitä.

Joenselän alajuoksulla esiintyy enemmän asuttuja rantoja sekä alavia laajoja korteluita. Kortteen, kastikoiden ja ruokohelven muodostamat kasvustot ovat laajimmillaan lähempänä jokisuuta; Mertakosken ja Huttulansuvannon alueella. Jokipäässä on raivattuja ja laiduntamalla hoidettuja rantaniittyjä Suukosken alueella.

Jokisuun tuntumassa on tulvasuojelutoimissa ihmisen muokkaamia, pengerrytetyjä rantoja.

Kuva 12. Joen alajuoksulla, lähellä jokisuuta, korteluhtaa sekä ruokohelvi- ja kastikkavaltaista rantaniittyä. Mertakosken aluetta.

Kuva 13. Ihmisen muokkaamat tulvasuojelun pengerrannat jokisuulla.

3.3 Arvokkaat luontokohteet ja lajisto

Arvokkaiksi luontokohteiksi luetaan kohteet joiden olemassaolo merkittävästi lisää tarkasteltavan alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §), ja ne ovat lailla turvattuja sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätalustoimissa huomioitavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta ja ne on hyvä huomioida myös muussa maankäytön suunnittelussa. Uudistetussa vesilaissa on luonnontilaisten pienvesien muuttamiskielto (2 luku 11 § ja 3 luku 2 §).

Kaava-alueen luontoselvityksissä on pyritty huomioimaan edellisten lisäksi myös em. lakien mainitsemattomat muut metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt (Meriluoto & Soininen 1998), joita ovat esimerkiksi vanhat havu- ja sekapuumetsiköt, vanhat lehtimetsiköt, paisterinteet, supat, ruohoiset suot, metsäniityt ja hakamaat.

Suomen ensimmäinen luontotyyppien uhanalaisuusarviointi valmistui vuonna 2008 (Raunio ym. 2008). Arvioinnissa luontotyyppien uhanalaisuutta on tarkasteltu yleisesti koko maassa sekä erikseen Pohjois-Suomessa ja Etelä-Suomessa. Kaava-alue sijoittuu keskiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeelle, joka luetaan luontotyyppien uhanalaisuuden aluejaossa Etelä-Suomeen. Uhanalaisia luontotyyppisiä ei ole lakisääteisesti turvattu, mutta ne ovat yleensä hyvä indikaattori arvokkaista luontokohteista. Usein uhanalaiseksi luokiteltu luontotyyppi on huomioitu arvokkaaksi myös muutoin, esimerkiksi luonnonsuojelulaissa tai metsälaissa.

Luontotyyppisiä suojellaan tai huomioidaan muutoin maankäytössä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Arvokkaiden luontotyyppien lisäksi maankäytön suunnittelussa huomioitavia kohteita ovat uhanalaisten, ja varsinkin erityisesti suojeltavien eliölajien (LSL 46 § ja 47 §) esiintymät, sekä EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkoittaminen eläinlajien lisääntymis- ja levähdysalueet (LSL 49 §).

3.3.1 Kansallisten lakien mukaiset ja muut arvokkaat luontokohteet

Kaava-alueen inventoinneissa Natura-aluerajauksen ulkopuolelle sijoittuvia monimuotoisia kohteita inventoitiin lähinnä tulvarajan yläpuolelta. Koko jokialue sisältää erilaisia tulvarantaniittyjä ja aikoinaan niittytaloudessa hyödynnettyjä saaria, joita ei rajattu erikseen luontokohdekartoille. Nämä alueet ovat kasvilajiston kannalta monipuolisia kohteita ja säilyvät edelleen, mikäli jääeroosio ja tulvat tai ihmisen järjestämät hoitotoimet pitävät kohteita avoimina.

Kaava-alueella todettiin olevan metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä; pienvesien välittömiä lähiympäristöjä, joihin liittyy pienialaisia lehtoja ja reheviä korpia, sekä vähäpuustoisia soita ja lammenrantaluhtia. Vesilain 11 §:n tarkoittamina arvokkaina pienvesinä kaava-alueelta rajattiin luontokohteena noroja, mutta vesilaki ei turvaa niitä Lapin maakunnassa. Vesilain määrittelemiä lähteitä inventoinneissa ei paikannettu.

Inventointien perusteella luontokohteina rajattiin metsälakiperusteisesti alueita, jotka sisältävät pienvesien välittömiä lähiympäristöjä (purot ja norot) tai vähäpuustoisia soita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia. Muutoin arvokkaina luonnon monimuotoisuuskohteina on esitetty joen keskijuoksulla hoidettua perinnebiotooppia sekä alajuoksulla linnuston kannalta arvokkaana alueena joen sivu-uoman pienet lammet rehevine ranta-alueineen. Simojokivarren luontokohteita rajattaessa on huomioitu alueellisesti ja paikallisesti luonnon monimuotoisuutta lisäävät kohteet, jotka ovat usein myös linnuston ja muun eläimistön elinympäristöinä merkittäviä. Luontokohderajaukset sisältävät usein myös useampaa luontotyyppiä. Kohteet on listattu ja esitelty numeroituna yläjuoksulta alaspäin taulukossa 1 ja niiden sijoittuminen on esitetty raportin liitteen 1 kartoilla (1-3).

Luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelmien kohteet

Siirtolan luonnonsuojelualue sijoittuu Sankalan alueelle ja koostuu kahdesta osasta (MRA205659 ja YSA205661). Jokirantaan sijoittuva osa on puustoltaan järeämpää ja monimuotoista metsää asutuksen ympärillä ja alueeseen sisältyy myös niittyä. Erillinen, etäämmäs joki-uomasta sijoittuva osa on osittain aiemmin ojitettua ja puustoltaan nuorehkoa havupuumetsää ja osittain vanhempaa monimuotoisempaa havupuukangasta. Ojitetut ja käsitellyt alueen osat ovat ennallistumassa.

Huhtalan luonnonsuojelualue (YSA207897) sijoittuu Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden soijensuojelualueen ja Natura-alueen laiteeseen. Martimoaavan-Lumiaavan-Penikoiden alue on erittäin monimuotoinen luonnontilaiseen suoluonnon keskittymä. Huhtalan luonnonsuojelualue Simoskanojan varrella edustaa monimuotoista, puustoltaan iäkkäämpää metsää.

Lindan luonnonsuojelualue (YSA236077) on neliosainen suojelualue Riihikankaalla Simojoen molemmin puolin. Suojelualueella puusto on monimuotoista ja luonnontilaltaan hyvää. Alueelle on todennäköisesti sijoittunut aiemmin metsälaitumia.

Penttilänsaarten (YSA207678) luonnonsuojelualue sijoittuu Pyttysaareen Simojoen alajuoksulla. Saaressa kasvaa vaihtelevan ikäistä monimuotoista sekapuustoa.

Peikkomaan (YSA239022) luonnonsuojelualue sijoittuu Penttilänsaarten luonnonsuojelun läheisyyteen Simojoen itärannalle. Peikkomaan alueelle sijoittuu joenrantaniittyä sekä monimuotoista vanhaa sekapuustoista metsää. Alueelle on todennäköisesti aiemmin sijoittunut metsälaitumia.

Kuva 14. Haapavaltaista rantametsää Lindan luonnonsuojelualueella Simojokivarressa. Kohteella on viitteitä vanhasta metsälaidunnuksesta.

Luonnontilaiset tai sen kaltaiset purouomat

Simojokeen laskee lukuisia virtavesiuomia, joista suurimpaan osaan johdetaan metsätalouden ojituksia. Osa uomista on maantien ja joen välisellä osalla luonnontilaisia, syväälle kangasmaahan uomansa uurtaneita puroja ja noroja. Näistä osa on karuja, ja niiden varrella on kangaskorpea ja lehtomaista kangasta sekä ns. parempaa, monimuotoista puustoa. Osa purouomista on laiteiltaan kapealti reheviä saniaislehtoja ja suurruoholehtoja sillä alueella missä tulvavesi tuo ravinteita kangasmaalle. Purojen ja norojen luontokohteita rajattiin etenkin joen yläosalla ja osin myös keskiosalla. Purojen varsille sijoittuu metsälain tulkitsemaa pienen virtaveden välitöntä lähiympäristöä ja uhanalaisia lehtojen ja korpjen luontotyypppejä. Pienten virtavesien luontokohteet ovat pienialaisia talousmetsien joukossa.

Kuva 15. Tammaojan rehevää saniaislehtoa ja ruohokorpea (luontokohde 22).

Kuva 16. Kuivahkon kangasmaan noro, jonka laiteella lehtomaisen kankaan ja kangaskorven kuvioita. (luontokohde 13)

Suurempien virtavesien rannat

Kaava-alueelle sijoittuu useita Simojokeen laskevia pienempiä jokiuomia sekä virtaamaltaan puroa ja noroa suurempia ojia. Näitä ovat Tainijoki, Vähä Tainijoki, Kuivasjoki ja Martomo-oja. Lisäksi Simoskanojan ja Martimo-ojan uomien varrella esiintyy puustoltaan edustavampaa lehtomaista kangasta ja alavilla uomanosilla pienialaisia korpia. Uomien välitön lähiympäristö rajattiin huomioitavaksi luontokohteeksi. Muita jokeen laskevia vesiuomia sijoittuu kaava-alueelle runsaasti, etenkin kylätaajamien tuntumassa, mutta niiden edustavuus ei yllä luontokohde-rajauksen tasolle.

Kuva 17. Helteisen ja kuivan kesän aikana vesi oli vähissä myös Vähä Tainijoessa (luontokohde 11).

Kuva 18. Simoskanojan vähävetistä lasku-uomaa elokuussa. Rantatörmät ovat jyrkät hiekkamaassa. Joen valuma-alueella on runsaasti turvemaita ja ojikkoja, mikä näkyy veden värissä. (Luontokohde 17).

Vähäpuustoiset, luonnontilaiset suot

Kaava-alueelle sijoittuu kohtalaisen niukasti ojittamattomia pieniä suoluontokohteita, joista luonnontilaltaan edustavat on rajattu luontokohteiksi. Tällaisia ovat Jäkälälampi ja Jäkälääapa, Viherinaapa, Sarvisuo ja Oritjärvi. Suokohteilla esiintyy vaihtelevan tyyppisiä nevojen ja rämeiden yhdistelmiä, missä nevapinta on usein välipintaista lyhytkorsinevaa. Rämeet ovat tupasvilla- tai rahkarämeitä. Soiden laiteille sijoittuu isovarpurämeitä tai kapeita ruoho- ja sarakorpia, ennen kangasmaita tai ojitettuja turvemaita.

Kuva 19. Jäkälääapa on laajalti välipintainen, mesotrofisen lyhytkorsinevan ja rahkarämeen muodostama suoyhdistelmätyyppi, jossa nevat ovat kohtalaisen laajoja. (Luontokohde 5)

Kuva 20. Oritjärven sara- ja raatevaltaista rantaluhtaa. (Luontokohde 32).

Perinnebiotoopit ja linnuston kannalta arvokkaat kohteet

Simojoen alueelle sijoittuu vielä rippeitä perinteisen maankäytön luomista elinympäristöistä. Jokivarren alueelle on aikoinaan sijoittunut runsaasti metsälaitumia, joissa sekä rannan tulvaniitty, että jokitormän rehevä lehtipuustoinen metsät on hyödynnetty karjan laidunnuksessa (Kalpio ym. 1999, Juntunen 2008). Ala-Jokikylässä on vielä laidunnettuna Makkarasaari sekä Pajulan rannat (nimellä Parpalan laidun julkaisussa Peurasaari 2012). Pajulan laidun on maisemallisesti erityisen edustava kohde jokivarrella. Laitumeen sisältyy metsälaidun, jossa vanhat mutkarunkoiset koivut, haavat ja pihlajat ovat vioittuneet jääeroosion seurauksena rungon alaosista. Rannassa on matalaksi syöty rantaniitty, jolla esiintyy kuivan kedon piirteitä. Kohde on linnustollisesti monipuolinen elinympäristö. Pajula ja sen lähelle sijoittuva Makkarasaari, Ylisuvannon entiset metsälaitumet, Tiironsaari ja jokisuulle sijoittuva Jokipään haka rajattiin kaavakartalle esitettävänä perinnemaisemanhoitokohteina ja maatalousympäristöjen monimuotoisuuskohteina. Kaikkia tällä hetkellä maatalouden ympäristösopimuksessa olevia peltolohkoja, lähinnä luonnon- ja maisemanhoitoniittyjä, ei rajattu kaavakartalle, vaan kohteina valittiin sellaiset edustavat lohkot, joiden hoidolla on merkitystä rantamaisemalle sekä lisäksi myös perinnebiotooppien lajistolle. Tällöin edustavimpia ovat kohteet joilla on laidunnusta sekä avoimella rantaniityllä että puistoisella alueella.

Metsä- ja rantalaitumet ylläpitävät monimuotoista pesimälinnustoa ja matalakasvuiset, avoimena säilyvät niukkaravinteiset rannat toimivat myös ketolajiston kasvupaikkoina. Näiden kohteiden hoitoa ja ylläpitoa on suositeltavaa jatkaa ja edistää, jotta jokivarren luonnon monimuotoisuus säilyy ja lisääntyy.

Kaava-alueen eteläräjälle sijoittuu Simonkylän arvokkaan kulttuuriympäristön alueella Jokipään haka, jota hoidetaan ja laidunnetaan edelleen. Laidunnus säilyttää näkymän avoimena joelle. Haka on monimuotoinen ja erittäin näyttävä perinnemaisema jokisuistossa.

Laiduntaminen pitää rantamaisemia avoimena myös pesimälinnuston eduksi, sillä pensaikon vähentyessä matala, tulvarajan yläpuolelle jäävä rantavyöhyke lisääntyy. Laajat laidunnetut rannat ovat siten myös linnuston puolesta monilajisia elinympäristöjä. Linnuston osalta joen alajuoksulle sijoittuu kohteena rajaamisen arvoinen alue, missä joen vanha uoma ja Koivuojan lasku-uoman altaana toimivat pienet lammet ovat reheviä, monimuotoisia ja siten ylläpitävät monipuolisen vesilinnuston ja rantapensaikoiden varpuslinnuston. Nikkilänjärvien alueet rajattiin linnuston kannalta arvokkaaksi luontokohteeksi.

Kuva 21. Pajulan metsälaidunta. (Luontokohde 27)

Kuva 22. Nikkilänjärven lintukosteikko. (Luontokohde 33).

Kuva 23. Jokipään haka kaava-alueen eteläosassa sijoittuu Simonkylän arvokkaan kulttuuriympäristön alueelle (luontokohde 39).

Taulukko 1. Yläjuoksulta lähtien numeroidut luontokohteet ja niiden kuvaukset sekä lajistohuomioit

nro	karttanimi	kohteen kuvaus	status	Lajisto, huomiot
1.	Haisuoja	Edustava luonnontilainen hiekkamaahan paikoin syvään uurtunut purouoma. Puronvarressa alajuoksulla suurruohoinen keskiravinteinen lehto, keskijuoksulla tuore keskiravinteinen lehto, puuston luonnontila hyvä, puronvarsilla hyvä lahoppuujatkumo.	MetsäL 10\$	lehdot, näsiä virtaveden lähiympäristö
2.	Ison-Valajan oja	Luonnontilainen purouoma. Puronvarressa luonnontilaltaan hyvää kuusivaltaista sekapuustoa, lehtokorpea ja ruohokorpea.	MetsäL 10\$	ruohokorvet, aitokorvet, virtaveden lähiympäristö
3.	Väärän-Valajan oja	Luonnontilainen lohkareinen purouoma. Puronvarressa keskiravinteinen suurruohoinen lehto, korpisuutta. Puusto vaihtelevan ikäistä sekapuustoa, osin käsiteltyä ja nuorehkoa.	MetsäL 10\$	lehdot, ruohokorvet virtaveden lähiympäristö
4.	Maaninkaoja	Luonnontilaltaan kohtalaisen edustava virtavesi. Puronvarressa kapea vyöhyke lehtomaista kangasta, jolla kasvaa monimuotoista sekapuustoa, lahoppuustojatkumo melko hyvä. Puronvarren ympäristössä laaja avohakkuu.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
5.	Jäkälälampi-Jäkäläaapa	Luonnontilainen suolampi ja karu nevaräme: oligotrofista tupasvillarahrakäremettä ja lyhytkorsinevaa. Luontokohde pääosin kaava-alueen ulkopuolella, missä suolla esiintyy myös rimpisyttä.	MetsäL 10\$	vähäpuustoinen suo, rantaluhta, kaakkuripoikue
6.	Linnalampi	Linna-aapa osin kaava-alueen ulkopuolella. Luonnontilainen lampi ja karu rantaneva, tupasvillarahrakäremettä	MetsäL 10\$	vähäpuustoinen suo, rantaluhta,
7.	Viherinaapa	Laajempi niukkapuustoinen matalajärteinen aapasuo. Järteinen lyhytkorsinevan ja tupasvillarahrakärmeen muodostama suoyhdistymä	MetsäL 10\$	vähäpuustoinen suo, kurki pesii
8.	Multaoja	Puronvarren lehtomainen kangas. Monimuotoinen ja hyvin kivinen uoma, tulvasanteella lehtolajistoa. Uoman varrella pienialaista ruohokorpea ja metsäkortekorpea.	MetsäL 10\$	ruohokorvet, aitokorvet, virtaveden lähiympäristö, pyyn elinympäristö
9.	Tainijoki	Kaava-alueelle sijoittuva uomanosa on luonnontilaltaan hyvää koskea. Jokea reunustaa kapealti vaihtelevan ikäinen monimuotoinen puusto, etäämpänä uomasta puusto käsiteltyä. Kasvillisuus tulva-alueella lehtomaista, suurruohoista.	MetsäL 10\$	ruohokorvet, virtaveden lähiympäristö
10.	Sankaoja	Lehtipuuvaltainen rantapuusto, harmaaleppää, lehtomainen kangas, paikoin jyrkkärantainen, uomaltaan luonnontilainen. Lehtolajistoa, kapeita aitokorpia	MetsäL 10\$	aitokorvet, virtaveden lähiympäristö
11.	Vähä Tainijoki	Kaava-alueella uomaltaan monimuotoinen joki, rantapuusto kohtalaista, lehtomaista kangasta. Joessa paikoin korteluhtaa ja tulvanilittyyä lasku-uoman suulla.	MetsäL 10\$	rantaluhtaa palokärki pesii
12.	Vähä-Tainin purouoma	Luonnontilainen purouoma. Puronvarressa lehtomaista kangasta, vanhaa luonnontilaltaan hyvää kuusivaltaista puustoa.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
13.	Virranniemi E	Luonnontilainen purouoma eroosiolaaksossa, jonka rinteet ovat jyrkät. Puronvarren metsä on luonnontilaltaan hyvää vanhaa kuusivaltaista tuoretta-lehtomaista kangasta ja kangaskorpea, hyvä lahoppuujatkumo.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
14.	Pihlajaoja	Puron luonnontila on kohtalainen. Puronvarren luontotyyppinä on metsäkortekorpea, muurain- ja sarakorpea, lähellä jokea puronvarsi suurruohoista. Puusto vaihtelevan ikäistä, osin käsiteltyä.	MetsäL 10\$	aitokorvet, virtaveden lähiympäristö
15.	Koskenniemen purouoma	Luonnontilaltaan edustava purouoma, lehtomaista kangasta, kapealti saniaislehtoa suuosalla. Puusto järeää, sekapuustoinen, lahoppuustojatkumo hyvä.	MetsäL 10\$	lehdot, lehto-orvokki virtaveden lähiympäristö
16.	Kuivasjoki	Uomaltaan luonnontilainen, hyvin kivinen ja kallioinen jokiosuus, laiteilla lehtomaista kangasta, järeitä haapoja, kolopuita, suosa kivinen, ei luhtarantaa	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
17.	Simoskanoja	Humusvetinen, suoalueelta virtansa tuova joki, jyrkkärantainen, lehtomaista kangasta, lahoppuusto hyvä rannalla, korteluhkia ja tulvasaaria jokisuulla.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
18.	Seppälän purouoma	Kapea puro-noro, joka uurtanut uomansa syvälle hiekkaharjuun, lehtomaista kangasta, järeitä haapoja, kolopuita, lahoppuusto hyvä, vanhanmetsän rippeitä	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, metso
19.	Koukkusuo E	Isovarpunen nevaräme, lyhytkortisia osia. Laitelaita ojitettu, edustavimman osan etelälaide kaava-alueella.	MetsäL 10\$	vähäpuustoinen suo, riekkopoikue
20.	Hömmönoja	Purouoman luonnontila on tien itäpuolella kohtalainen ja tien länsipuolella alajuoksulla hyvä. Puron rannat itäosassa varttunutta havupuuvalltaista tuoretta kangasta, länsipuolella puusto järeämpää, lehtomaista kangasta, lasku-uoman suulla suurruohoisuutta.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
21.	Pruntinoja	Purouoman luonnontila on kohtalainen/hyvä, puro virtaa syvässä eroosiouomassa, jota on paikoin muokattu. Puroa reunustaa varttuva tuoreen-lehtomaisen kankaan sekapuusto, puron reunamilla suurruohoisuutta. Puron suulla jokivarressa on avointa niittyä.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö
22.	Tammaoja	Purouoman luonnontila on kohtalainen-hyvä. Uoman reunoina tien itäpuolella on avohakkuu, jossa ei ole säilytetty suojapuustoa uoman varrelle. Ylävirralla uomaa reunustaa tuoreen keskiravinteisen lehdon vyöhyke, jonka puusto on kuusivaltaista ja varttunutta.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, lehdot, kotkansiipi
23.	Aittakanan purouoma	Luonnontilaltaan hyvä, syvässä eroisiouomassa virtaava kapea puro/noro, uomassa luontaiset tulvasanteet. kuusivaltainen lehtomainen kangas, välittömästi puron reunamilla suurruohoisuutta ja pienialaisesti ruoho- ja kangaskorpea.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, aitokorvet
24.	Lappalaisenkosken purouoma	Uomaltaan lähes luonnontilainen rajatulla osin, metsäkortekorpea ja muurainkorpea laiteilla, isovapuista pajuluhtaa suuosalla, nuori sekapuustoinen metsä, lasku-uoman suuosalla muokattua rantaa, pelto-oja	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, aitokorvet
25.	Kihtelysoja	Luonnontilaltaan pääosin hyvä, alavirralla tien länsipuolella osittain muokattu purouoma. Uomaa reunustaa tien itäpuolella vanha monimuotoinen kuusivaltainen puusto ja tuore lehto, joka on monin paikoin suurruohoista. Tien ja Simojen välissä virtaava uoman osa on osittain hakattu. Tältä osin uomaa reunustaa suurruohoinen nuoriapuustoinen kasvillisuus.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, lehdot, näsiä, kotkansiipi
26.	Metsäpirtin purouoma	Suojeluskuntatalon takana oleva kuru, jossa syvällä kangasmaan harjussa lehtomainen purouoma. Uoman suualueella pienialainen saniaislehtokuvio. Lajistossa mm. kotkansiipi, lehto-orvokki. Uoman rinteessä runsaasti roskaa ja rakennusjätettä suojeluskuntatalon puolella.	MetsäL 10\$	virtaveden lähiympäristö, lehdot, lehto-orvokki, kotkansiipi, kullero
27.	Pajulan laitumet	Perinnebiotooppikohde. Edustavaa metsä- ja rantalaidunta. Laidunrannassa matalakasvuista rantaniittyä, jolla potentiaalia noidanlukkojen ja muun ketola-		maatalousympäristön monimuotoisuuskohte, maise-mallista arvoa

		jiston kasvupaikkana. Metsälaidun valoisa, sisältää lahoppua, pötkelöitä; linnuston elinympäristönä monimuotoinen, lähellä laidunnettu Makkarasaari, joka Natura-aluearajauksen sisällä.		
28.	Sarvioja	Luonnontilaltaan kohtalainen puroouma. Ympärillä kangasmetsäkasvillisuus uoman reunaan saakka, uoman reunamilla heikkoa lehtomaisuutta, kangaskorpea	MetsäL 10§	virtaveden lähiympäristö
29.	Sarvisuo	Sarvisuon niukkapuustoinen ojittamaton pohjoisosa on jänteistä tupasvillarahkarämettä ja lyhytkorsinevaa, luonnontila ja edustavuus on kohtalainen.	MetsäL 10§	vähäpuustoiset suot
30.	Martimo-oja	Uomaltaan luonnontilainen, humusvetinen pieni joki, joka kokoaa vetenstä ojitetuilta turvemailta. Rantapuusto rajatulla alueella edustavaa, sisältää haapoja, lehtomaita kangasta, Uoman suulla sara- ja korteluhtaa, pieniä saaria, kokonaisuutena monimuotoisuuskohte.	MetsäL 10§	virtaveden lähiympäristö
31.	Pyttysuo S	Ojittamaton suo, jonka ympärillä kivennäismaan metsät vahvasti käsiteltyjä. Suoluotokohteena rajaamisen arvoinen, tupasvillarahkaräme.	MetsäL 10§	vähäpuustoiset suo
32.	Oritjärvi	Luhtarantainen umpeutuva lampi. Rannat raateluhtaa ja lyhytkorsinevaa, sara-nevaa. Kapea korpikuvio järven SE puolella luontokohderajauksessa.	MetsäL 10§	laulujoutsen pesii
33.	Nikkilänjärvi	Jokiuoman laajentuma ja Koivuojan lasku-uoman suulle sijoittuvat pienet lammet. Rannoiltaan käsiteltyjä, pelto- ja pensaikkorantoja, voimajohtolinja ja mökkiasutusta. Linnuston kannalta arvokkaat pesimäalueet. Rehevöityneitä. Paikoin runsasta kelluslehtikasvustoa, pääosin uistinvitaa. Lahdenpohjukassa ruovikkoja ja osmankäämiä. Alueella pesii laulujoutsen. Linnustoltaan arvokas ja monipuolinen pesimäalue, tosin ihmisen muokkaama ja rehevöitynyt, ei erityisiä luontotyyppejä.		laulujoutsen pesii
34-39.	Perinnemaiseman hoitokohteet	Kaava-alueelta rajattiin perinnemaisema- ja perinnebiotooppikohteina sellaisia lohkoja, joiden hoidolla on positiivista merkitystä rantamaisemalle ja/tai niiden hoito ja laidunns ylläpitävät ranta-alueiden perinnebiotooppeja sekä rantalinnuston elinympäristöjä.		

Kuva 24. Asuttujen rantojen koskialuetta. Kalmakoski Simojoen yläjuoksulla.

3.3.2 Uhanalainen ja alueellisesti merkittävä kasvilajisto

Uhanalainen ja direktiivilajisto

Kaava-alueen mahdolliset uhanalaislajiston havaintojen paikkatiedot on tiedusteltu Lapin Ely-keskuksen uhanalaisrekisteristä. Maastoinventoinneissa ei havaittu valtakunnallisesti uhanalaisen (CR, EN, VU) kasvilajiston esiintymiä. Myöskään luontodirektiivin liitteen IV b mukaisia tai erityisesitsojeltavia kasvilajeja ei inventoinneissa paikannettu. Direktiivilajeihin lukeutuvaa lajistoa sijoittuu kaava-alueen ulkopuolella jokisuistossa (lietetatar).

Aiemmissa rekisteritiedoissa on kaava-alueelta kaksi paikkatietoa lapinleinkistä, joka on direktiivilaji.

Lapinleikki (*Ranunculus lapponicus*) esiintyy rehevissä ja usein lähteisissä korvissa. Se ei lukeudu uhanalaisiin lajeihin ja alueellisesti uhanalainen se on vain Etelä-Suomessa. Laji on kuitenkin EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV b tiukkaa suojelua edellyttävä laji sekä Suomen vastuulaji ja Suomessa rauhoitettu kasvilaji. Lapinleikin esiintymiä ei paikannettu kaava-alueen luontoselvityksessä, mikä voi myös johtua hyvin kuivasta hellekesästä, jolloin korpikohteetkin ovat kuivia. Toinen lapinleikin aiemmista esiintymätiedoista on vuodelta 2016 ja se sijoittuu Lantonperällä, joen keskijuoksulla korpipainanteeseen yksityismaan luonnonsuojelualueella. Toinen esiintymätieto on 1990-luvun alusta ja kuvauksen mukaan sijoittuu Tainikosken pohjoisrannan korpipainanteeseen. Kohdetta ei alueen inventoinneissa paikannettu.

Kuva 25. Direktiivilajeihin lukeutuvasta lapinleinkistä on esiintymätieto Lantonperän alueelta.

Alueellisesti uhanalainen ja muutoin huomionarvoinen lajisto

Simojoen selvitysalue sijoittuu kasvimaantieteellisessä aluejaossa Pohjanmaan (3a) lohkon, missä mm. Etelä-Lapissa hyvin yleinen kullero on alueellisesti uhanalainen (RT) laji.

Kaava-alueelta paikannettiin kotojen, niittyjen ja perinnebiotooppien lajistoihin lukeutuvaa pulskaneilikkaa sekä tulvaniittyjen ja tienpientareiden lajistossa kulleroa. Nämä lajit eivät ole uhanalaisia, mutta muutoin harvalukuisia ja suosivat tiettyjä avoimena pysyviä, karuja ja paahteisia tai reheviä alavia rantoja ja muita kotoympäristöjä. Rehevien purouomien varrelta paikannettiin kahdesta kohteesta näsiää, joka ilmentää lehtoa ja on koko maassa rauhoitettu lehtopensas.

Aiemmissa uhanalaispaikkatiedoissa on kaava-alueelta aho- ja ketonoidanlukon esiintymätietoja sekä useita mäkitervakon ja kulleron esiintymätietoja.

Ahonoidanlukko (*Botrychium multifidum*) on harvinainen koko maassa. kasvillisuusvyöhykkeiden Pohjanmaan loholla (3a) laji on alueellisesti uhanalainen (RT), mutta ei lähelle sijoittuvalla Lapin kolmion (3c) vyöhykkeellä. Noidanlukkojen esiintymiä (aho- ja ketonoidanlukko) sijoittuu

uhanalaisrekisteritietojen mukaan Alaniemen kodan pohjoispuolella asutulle ja kulutetulle ranta-alueelle. Lajin esiintymä säilyy, mikäli niitty pysyy edelleen avoimena.

Ketonoidanlukko (*Botrychium lunaria*) on harvinaisista noidanlukoista se yleisimmin esiintyvä paahteisten ja matalakasvuisten ketojen laji. Uhanalaisstatus on sama kuin ahonoidanlukolla. Lajiesiintymä sijoittuu Alaniemen kodan pohjoispuolella asutulle ja kulutetulle ranta-alueelle, missä lajista on aiempia rekisteritietoja. Lajin esiintymä säilyy, mikäli niitty pysyy edelleen avoimena.

Näsiä (*Daphne mezereum*) lehtojen matala pensas, jota esiintyy Lapissa lehtokeskuksissa. Laji ilmentää selvitysalueella lehtoja ja usein myös kalkkivaikutusta. Laji on koko maassa rauhoitettu. Näsiää havaittiin inventoinneissa kahdesta puronvarren lehdosta, jotka on rajattu luontokohteena.

Mäkitervakko (*Silene viscaria*) viihtyy paahteisilla laidunkedoilla ja tienpientareilla. Laji on hiekkamaiden laji ja häviää kilpailussa helposti muulle lajistolle. Laji ei ole uhanalainen, eikä alueellisesti uhanalainen. Lajin esiintymätietoja on uhanalaisrekisterissä ja sitä esiintyy paahteisilla, ketomaisilla rantaniityillä ja tien pientareilla, asutuksen lähellä, siellä täältä koko jokivarressa.

Pulskaneilikka (*Dianthus superbis*) on rauhoitettu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun eteläpuolella, mutta paikoin kohtalaisen yleinen Lapin soravaltaisilla ja kuivilla pientareilla. Laji on alueellisesti uhanalainen 3a vyöhykkeellä, mutta heti Lapin kolmion puolella varsin yleinen. Kaava-alueella lajia paikannettiin inventoinneissa Alaniemen kuivilta rantatörmiltä, sillä pohjoispuolella, mistä siitä oli myös aikaisempia havaintotietoja. Esiintymien aluetta ei ole rajattu luontokohteena, sillä se on hoidettua rantanurmikenttää ja laavun parkkialuetta. Laji viihtyy avoimena pysyvillä, kulutetuilla sora- ja hiekkamaan kohteilla.

Kuva 26. Pulskaneilikka on kaava-alueella ketojen ja niittyjen sekä ihmisen muokkaamien pientereiden laji.

4 LINNUSTO

4.1 Alueen linnuston yleispiirteet

Simojokivarsi on pääpiirteissään linnuston elinympäristönä karua, jolloin havumetsien lajisto vallitsee. Alueelle sijoittuu kuitenkin monipuolinen elinympäristöjen vaihtelu pienistä rantaniityistä pensaikoihin ja havumetsiin. Simojokeen laskee myös useita pienempiä virtavesiä, joiden varrella esiintyy usein monipuolisempi varpuslintulajisto. Purot ovat uurtaneet uomansa notkoihin, joissa esiintyy lahoppuustoa. Nämä kohteet ylläpitävät monipuolista metsien varpuslinnustoa. Kaava-alueelle sijoittuu jonkin verran suolaiteita, tosin suurin osa näistä on ojitettua rämettä, jolla puuston kasvu on lisääntynyt.

Kaava-alueen lähistölle sijoittuu linnustoltaan erityisen rikas Martomoaavan soidensuojelualue, jonka linnustosta on runsaasti tietoa. Erityisesti aapasuon kahlaajalajisto on rikas ja metsähänhen pesimäkanta Martimoaavalla on kohtalainen.

Kaava-alue sijoittuu valtakunnallisessa lintuatlashankkeessa neljälle lasketulle atlasruudulle (10 x 10 km): Alajokikylä (yht. 88 lajia), Alaniemi (yht. 91), Tainijoki (yht. 79) ja Valajanaapa (yht. 75). Näiden perusteella lajimäärät ovat Meri-Lapin alueen talousmetsävaltaisille ruuduille tyyppillisissä lukemissa. Varmaksi pesiviä lajeja on ruuduissa todennettu keskimäärin 30-45 lajia, loput havaituista lajeista ovat mahdollisesti tai todennäköisesti pesiviä. Suomen Lajitietokeskuksen avointa tietokantaa (laji.fi) tarkastelemalla voi todeta, että jokivarresta on hyvin hajanaisesti lintuhavaintoja ja ne koskevat yleistä peruslajistoa. Kattavasti lintuhavaintoja on Yli-Kärpän ja Alaniemen väliselle alueelle sijoittuvalla Veittiaavalta sekä Simoskanaavalta, jossa on toteutettu maalintujen linjalaskentaan liittyvää vapaaehtoistutkimusta (Pentti Rauhala, Laji.fi). Kohteet sijoittuvat kaava-alueen ulkopuolelle, mutta niiden havainnot antavat hyvän yleiskuvan monipuolisten suoelinympäristöjen lajistosta Meri-Lapin ja Peräpohjolan rajoilla.

Kaava-alueen linnustoa tarkkailtiin maastoselvitysten yhteydessä elokuun alussa (FCG / Takalo), jolloin kaikki poikueet olivat jo maastossa, eikä pesimälinnuston tulkinta ole enää luotettavaa. Lisäksi elokuussa linnut olivat pääosin äänettömiä helteisestä säästä johtuen. Kaava-alueella havaittiin viikon inventointien aikana yleisinä lajeina karujen metsien ja kivikkoisten jokivarsien peruslinnustoa, kuten, peippo, vihervarpunen, punakylkirastas, räkättirastas, paju-lintu, järripeippo, metsäkirvinen, käpytikka ja västäräkki. Mökkiasutuksen piirittä esiintyvien pönttöjen seurauksena osalla rannoista tali- ja sinitiainen sekä kirjosiippo olivat yleisiä. Alanien pienten peltoalueiden tuntumassa havaittiin haarapääsky, pensastasku ja pikkukuovi. Muista kahlaajista jokivarren alueella viikon aikana havaittiin metsäviklo, lehtokurppa ja ranta-sipi. Joella yleisimmin havaitut vesi- ja lokkilinnut olivat telkkä, tavi, isokoskelo ja kalalokki. Metsäkanalintuja nähtiin elokuun alussa niukasti, havainnot kertyivät silti pyystä, metsosta ja riekosta. Lohirannan majoituskeskuksen eteläpuolella huuteli viirupöllö syyssoidintaan lämpimänä elokuun iltana.

4.1.1 Suojellisesti arvokas lajisto ja linnustollisesti arvokkaat alueet

Kaava-alueen arvokkaimmat linnustokohteet sijoittuvat alueille missä esiintyy laajemmin luonnontilaista tai sen kaltaista suoelinympäristöä. Tällaisia kohteita ovat mm. Jäkälälampi ja sitä ympäröivät suot, missä havaittiin kaakkurin pesivän tai ruokailevan. Kanalintuhavainnoista merkittävin on Koukkusuon eteläosissa havaittu riekko-poikue, sillä lajin kannat ovat hyvin alhaiset myös Etelä-Lapin alueella. Uusimman uhanalaisluokituksen mukaisesti vaarantuneista lajeista alueella havaittiin mm. varoitteleva pohjansirkku Simoskanaavan laiteessa ja laji todennäköisesti pesii alueella muillakin puustoisilla soilla.

Suoelinympäristöjen arvoa osoittavat myös arvokkaampi lajisto, jota on havaittu lähialueen soilta. Suojellisesti arvokkaita lajeja kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvilta Veittiaavan ja Simoskanaavan maalinnuston laskentalinjoilta (Rahala 1987, 2002, Laji.fi) ovat mm. laulujoutsen, metsähänhi, jänkäkurppa, jänkäsirriäinen, pikkukuovi, mustaviklo, suokukko, keltävästäräkki ja pohjansirkku. Monipuoliset suoluontokohteet ylläpitävät myös petolintujen elinmahdollisuuksia. Kaava-alueen lähelle sijoittuvilla laajoilla aapasuokohteilla (mm. Martimoaapa) esiintyy runsas petolintulajisto ja merkittäviä erityisesti suojeltavan lajiston reviireitä.

Kuva 27. Kaava-alueen lähialueelle sijoittuu linnustollisesti erityisen arvokas Martimoaapa.

Kaava-alueen virtavesien suvannot ja jokeen laskevien uomien suuosilla olevat pensaikko- ja korteluhdat ovat selkeästi vesi- ja rantalinnuston kannalta merkittäviä kohteita. Joen alajuoksulla esiintyy alavia peltorantoja ja laajoja korteluhkia, joilla myös linnusto on runsaslukuisempaa kuin karulla ja voimakasvirtaisella yläjuoksulla. Joen keskiosien rantapellot, laajemmat tulvarantaniityt sekä erityisesti perinnebiotooppien piirteitä omaavat alueet ovat lintulajistoltaan monimuotoisia kohteita. Pajulan metsälaidun oli myös maastohavaintojen mukaan linnustoltaan rikas alue. Näiden rantojen perinnebiotooppien ja tulvaniittyjen oikealla hoidolla myös jokivarren pesimälinnuston elinympäristöt rikastuisivat.

Joutsenen pesintä todettiin Oritjärven alueella ja Nikkilänjärvellä, missä sillä oli kolme poikasta elokuussa. Kurki pesii Viherinaavalla ja Oritjärven lähialueella. Nikkilänjärvi rajattiin linnuston kannalta arvokkaana alueena maankäytön suunnittelussa huomioitavaksi. Järvellä havaittiin vesilinnustossa laulujoutsenen lisäksi haapana, tavi, tukkasotka ja telkkä. Nikkilänjärvi on elinympäristönä sovelias monipuoliselle sorsalinnustolle ja se arvotettiin kaavakartalla huomiotavaksi linnustoluontokohteeksi.

5 MUU ELÄIMISTÖ

5.1 Tavanomainen lajisto

Kaava-alue kuuluu Suomen eliömaantieteellisessä aluejaossa Peräpohjanmaan ja Pohjanmaan rajoille, missä esiintyy lapin karuille kangasmaille tyypillistä havumetsien ja soiden eläinlajistoa. Alueen eläimistö koostuu pääosin metsätalousvaltaisille alueille tavanomaisesta ja alueellisesti yleisestä nisäkäslajistosta, joiden elinalueita monipuolistavat lukuisat pienet virtavedet ja kaava-alueen ympäristöön sijoittuvat laajemmat aapasuot.

Levinneisyyden puolesta runsaimpia alueella esiintyvät nisäkkäistä mm. orava, metsäjänis, kettu ja näätä sekä joukko erilaisia pikkunisäkkäitä. Soiden ja kangasmaiden sekä talousmetsän hakkuiden ja eri-ikäisten taimikoiden mosaiikkimainen vuorottelu muodostaa muun muassa hirville soveliaita elinympäristöjä. Muina luonnonvaraisina hirvieläiminä alueella saattaa esiintyä metsäkaurista.

Kaava-alue kuuluu poronhoitoelinkeinon alueelle, joten porolaidunnukset jäljet näkyvät paikoin myös luonnossa. Kaava-alueella voi levinneisyytensä puolesta esiintyä kaikkia suurpetojamme, joista ilves ja karhu ovat todennäköisimmät.

5.2 EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit

5.2.1 Yleistä

EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) luetellaan yhteisön tärkeänä pitämät ja tiukkaa suojelua edellyttävät eläinlajit, joiden luonnossa selvästi havaittavan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 49 § perusteella kiellettyä.

5.2.2 Alueen direktiivilajisto

Kaava-alueella direktiivilajeista voivat potentiaalisesti esiintyä pohjanlepakko, saukko sekä suurpedot, joista susi ei poronhoitoalueella kuulu liitteen IV a lajistoon.

Kaikki maamme lepakot luetaan kuuluvaksi EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Lepakoista käytännössä yleisimmin pohjanlepakkoa arvioidaan esiintyvän säännöllisesti Simon korkeudella, mutta myös vesisiippaa voidaan tavata. Pohjanlepakko esiintyy usein asutuksen läheisyydessä, sopivan suojaisilla ja pienipiirteisillä metsäalueilla, mutta myös pihapiireissä ja louhikoissa, missä on riittävästi puustoa ympärillä. Pohjanlepakon elinympäristöinä jokivarren alueen vanhat ulkorakennukset ja kesämökit ovat potentiaalisia.

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista saukon elinympäristöiksi soveltuvat monenlaiset vesialueet, mutta erityisesti se suosii puhdasvetisiä pieniä järviä ja jokireittejä. Koko kaava-alueen jokivarsi sekä erityisesti pienemmät Simojokeen laskevat uomat soveltuvat saukon elinympäristöksi. Saukon elinalueet ovat laajoja ja kaava-alueelle saattaa sijoittua revierin osia. Laji.fi – tietokannassa on vanhoja saukkohavaintoja Simon kunnasta ja ne sijoittuvat rannikkoalueelle.

Viitasammakon levinneisyys ulottuu myös Etelä-Lapin alueelle. Jokivarsi on eroosioaltista ja tulvivaa viitasammakon elinympäristönä, mutta pienet suoluontokohteet ja alajuoksun lintuvedet ovat viitasammakolle soveliaita elinympäristöä ja ne on inventoinneissa osoitettu luontokohteiksi.

6 KIRJALLISUUS

- Juntunen, P. 2008: Lapin perinnebiotooppien hoito-ohjelma. Lapin ympäristökeskuksen raportteja 2 / 2008.
- Kalpio, S. Bergman, T. 1999: Lapin perinnemaisemat. Lapin ympäristökeskus ja Metsähallitus. Rovaniemi 1999. 233 s.
- Murtoniemi, S. 2001. Simojoen vesistöalueen yleisen tason hoitosuunnitelma. Lapin ympäristökeskus. Raportti, 60 s.
- Peurasaari, P. 2012: Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden ja kosteikkojen yleissuunnitelma, Simo. Lapin Ely-keskus, raportteja 23/2012. 59 s.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén A. & Mannerkoski I. (toim.) (2010). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Erillisjulkaisu. s. 685. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) (2008). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264 + 572 s.
- Rautiainen, V-P., Rytteri, T., Kurtto, A. & Väre, H. 2002. Putkilokasvien uhanalaisuuden arviointi – lajikohtaiset perustelut. Suomen ympäristö 593. Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 194 s.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J & Nironen, M. (2004). Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. –Suomen ympäristö 742, Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehtikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehtikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. WWW-dokumentti: <http://atlas3.lintuatlas.fi> (viitattu 20.8.2016).
- Väisänen, R.A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Keuruu. 567.

